Lietas Nr. A420408313
Lietas arhīva Nr. AA43-1512-14

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2014.gada 26.februārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:

tiesnese referente A.Kovaļevska,

tiesneses S.Kanenberga un U.Mihailova,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/ pieteikumu par Iekšlietu ministrijas 2013.gada 22.maija lēmuma Nr.1-66/31 „Par apstrīdēto administratīvo aktu (Valsts policijas 2013.gada 28.marta lēmumu Nr.127)" atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 13.septembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. B/ ieņēma Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Jūrmalas iecirkņa priekšnieka amatu.

2010.gada 30.martā pieteicējs sasniedza 50 gadu vecumu. Ar Valsts policijas 2010.gada 17.marta pavēli Nr.362 pieteicējam dienesta laiks Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs tika pagarināts līdz 2013.gada 30.martam.

2012.gada 28.decembrī pieteicējs lūdza pagarināt viņa dienesta laiku Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs. Valsts policijas priekšnieks atzina, ka nav dienesta nepieciešamības pagarināt pieteicēja atrašanos Jūrmalas iecirkņa priekšnieka amatā. Šāds viedoklis balstīts uz pieteicēja priekšnieka – Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes priekšnieka /Pers. G/ – viedokli. Līdz ar to Valsts policijas priekšnieks 2013.gada 28.martā nolēma atvaļināt pieteicēju no dienesta ar 2013.gada 3.maiju.

Izskatot apstrīdēšanas iesniegumu, Iekšlietu ministrija (turpmāk – Ministrija) ar 2013.gada 22.maija lēmumu Nr.1-66/31 „Par apstrīdēto administratīvo aktu (Valsts policijas 2013.gada 28.marta lēmumu Nr.127)" (turpmāk – Lēmums) atstāja zemākas iestādes lēmumu negrozītu.

Lēmumā norādīts, ka dienesta laika pagarināšana paredzēta kā izņēmuma gadījums, proti, ja ir dienesta nepieciešamība saglabāt konkrētu amatpersonu dienestā. Izvērtējot jautājumu par dienesta laika pagarināšanu vai nepagarināšanu, iestādei jāvadās no dienesta nepieciešamības, proti, jānoskaidro, vai ir nepieciešamība pēc konkrētas amatpersonas konkrētajā amatā, kā arī dienestā. Valsts policija to ir pareizi izdarījusi un nonākusi pie pareizā rezultāta. Attiecībā uz vienlīdzīgas attieksmes ievērošanu pret nodarbinātiem (diskriminācijas aizliegums vecuma dēļ) Ministrija norādīja uz Satversmes tiesas 2003.gada 18.decembra spriedumā paustajām atziņām. Valsts policijai nebija tiesības pagarināt pieteicēja atrašanos dienestā no 2013.gada 30.marta līdz 2013.gada 3.maijam tikai tamdēļ, lai pabeigtu pieteicēja lūguma izskatīšanu. Šāda dienesta laika pagarinājuma argumentēšana neatbilst Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma (turpmāk arī – Dienesta gaitas likums) 46.panta otrās daļas nosacījumiem. Tomēr pieteicēja atvaļināšana no dienesta ar 2013.gada 3.maiju neietekmē apstrīdēto lēmumu pēc būtības.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicējs vērsās ar pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Valsts policijas 2013.gada 28.marta lēmums Nr.127 ir pamatots ar Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes priekšnieka /Pers. G/ formālu rezolūciju, kas konkrētajā gadījumā ir nepamatota. Amatpersonu atvaļināšana pati par sevi nevar būt līdzeklis citu amatpersonu karjeras izaugsmei. Dienesta laika pagarināšanas mehānisms nevar tikt vērtēts kā labvēlīga pretimnākšana amatpersonai, kurai uz to ir tiesības. Tas ir tikai nosacījumu kopums dienesta turpināšanai pēc noteikta vecuma sasniegšanas. Nav arī konstatēts, ka vadošos amatus Jūrmalas policijas iecirknī aizņemtu vairāki darba nespējīgi policisti un situāciju atrisinās iecirkņa vadītāja nomaiņa.

[2.2] Pēc pieteicēja atvaļināšanas Jūrmalas policijas iecirknī jauns vadītājs nav iecelts. Tā pienākumus uzdots veikt vienam no pieteicēja vietniekiem. Šis risinājums neatbilst administratīvā akta pamatojumam. Pieteicējs arī norāda uz Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Augstākā tiesa) 2010.gada 17.marta spriedumā lietā Nr.SKA-237/2010 atzīto, ka „noteikta vecuma sasniegšana nevar kalpot tikai kā iespēja patvaļīga lēmuma pieņemšanai" un „atsauces uz personāla politiku paliek tikai par formālu attaisnojumu patvaļīgam uz normām neminētu kritēriju pamata pieņemtam lēmumam". Turklāt, ja Valsts policija patiešām apzinātos problēmas Jūrmalas iecirknī un redzētu, ka to risinājums ir vadītāja nomaiņa, tad Valsts policija būtu situācijai gatava, amatu ieņemtu cita persona un netiktu pagarināts pieteicēja dienesta laiks arī uz īsu termiņu.

[2.3] Valsts policija ir lēmusi pagarināt pieteicēja dienesta laiku no 2013.gada 1.aprīļa līdz 2013.gada 3.maijam. Saskaņā ar normatīvajos aktos ietverto regulējumu dienesta laika pagarinājums nevar būt īsāks par trīs mēnešiem. Īsāks pagarinājums izslēdz Valsts policijas 2009.gada 12.maija noteikumu Nr.7 „Kārtība, kādā Valsts policija organizē dienesta laika pagarināšanu" 5.punktā paredzēto atkārtotas pagarināšanas pieprasīšanas tiesību izmantošanu.

Šobrīd abas puses ir paudušas gribu turpināt dienesta attiecības, tomēr iestāde ir noteikusi nelikumīgi īsu termiņu. Tāpēc ir jāpiemēro Darba likuma 45.panta ceturtā daļa. Dienesta laiks pagarināms, līdz pieteicējs sasniedz 60 gadu vecumu. Pieteicējs norāda uz Administratīvās apgabaltiesas 2012.gada 16.februāra spriedumu lietā Nr.A42654808. Turklāt Lēmums ir pretrunā Administratīvā procesa likuma 9.pantā noteiktajam patvaļas aizlieguma principam.

[3] Ministrija paskaidrojumā tiesai lūdz noraidīt pieteikumu, pamatojoties uz Lēmumā norādīto. Papildus norādīts turpmāk minētais.

[3.1] Ministrija neapšauba A.Grišina viedokli, nekas arī neliecina par šīs personas neobjektivitāti. Valsts policija kopumā spējusi pamatot dienesta laika nepagarināšanu pieteicējam, izvērtējot viņa personīgās

īpašības saskaņā ar personāla plānojumu iestādē, kā arī plānotajām izmaiņām darba organizācijā. Iestādei ir rīcības brīvība izvērtēt konkrētus apstākļus un izšķirties, vai ir nepieciešams piemērot likumā paredzēto izņēmumu un pagarināt dienesta laiku amatpersonai. Valsts policija nav konstatējusi kādas pieteicēja īpašas spējas, kā dēļ būtu nepieciešamas pagarināt pieteicēja dienesta laiku.

[3.2] Nav izšķirošas nozīmes tam, kura tieši amatpersona turpmāk pildīs amata pienākumus atvaļinātās amatpersonas vietā, jo, lemjot par dienesta laika pagarināšanu, tiek lemts par dienesta nepieciešamību saglabāt konkrētu amatpersonu dienestā un amatā. Lēmums nav pretrunā patvaļas aizlieguma principam. Ministrija norāda uz Augstākās tiesas 2010.gada 22.marta spriedumu lietā Nr.SKA- 58/2010. Patvaļas aizlieguma princips pieprasa, lai valsts rīcībai būtu saprātīgs attaisnojums un lai ikviens varētu pārliecināties par šī attaisnojuma esamību. Tā kā valsts rīcības attaisnojums tiek atspoguļots pamatojumā, tad patvaļas aizlieguma princips ir cieši saistīts ar pamatojuma principu. Lēmumā ir pamatoti un norādīti tā motīvi, ir izskaidrots, kāpēc pieteicējam ir atteikts pagarināt dienesta laiku, un ir norādītas tās tiesību normas, uz kurām iestāde ir balstījusies.

[4] Valsts policijas paskaidrojumā tiesai norādījusi turpmāk minēto.

[4.1] Dienesta gaitas likuma 46.pants skatāms kopsakarā ar 47.panta pirmās daļas 9.punktu, 47.panta otrās daļas 1.punktu un likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" 2.panta pirmās daļas 1.punktu. Likumdevējs ir noteicis personu loku, kurām ir tiesības pildīt valsts dienestu, ierobežojot šo normu ar noteiktu vecumu. Lemjot par dienesta laika pagarināšanu tika ņemts vērā, ka nav nepieciešamības pieteicēja dienesta turpināšanai un pieteicējam, salīdzinājumā ar citām personām, kurām darbs ir vienīgais iztikas avots, jau ir nodrošināts iztikas avots – izdienas pensija.

[4.2] No Dienesta gaitas likuma normām neizriet pieteicēja subjektīvās tiesības sagaidīt tieši lēmumu par dienesta laika pagarināšanu. Arī Valsts policijas 2009.gada 12.maija noteikumi Nr.7 „Kārtība, kādā Valsts policija organizē dienesta laika pagarināšanu" neparedz bez izņēmuma visām amatpersonām dienesta termiņa pagarināšanu.

[4.3] Nevar runāt par vienlīdzības principa pārkāpumu, kad citiem Valsts policijas darbiniekiem dienesta laiks tiek pagarināts. Pārsvarā šādi gadījumi ir saistīti ar apstākli, ka ne visiem Valsts policijas darbinieki ir pietiekams izdienas stāžs. Šādos gadījumos tiek pieņemts lēmums par dienesta turpināšanu līdz persona iegūst nepieciešamo stāžu. Uz pieteicēju šī situācija neattiecas.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 13.septembra spriedumu noraidīts pieteicēja pieteikums. Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Nav strīda, ka pieteicējs sasniedzis 50 gadu vecumu.

Saskaņā ar Dienesta gaitas likuma 46.panta otro daļu, pirmkārt, lai amatpersona turpinātu pildīt dienestu, tai ir jāatbilst četriem kritērijiem – 1) dienestam ir nepieciešams, lai amatpersona atrastos amatā, 2) amatpersonai piemīt fiziskās spējas, 3) amatpersonai piemīt profesionālās spējas, 4) amatpersonai ir atbilstošs veselības stāvoklis. Otrkārt, iestādes vadītājs izdara lietderības apsvērumus par nepieciešamību piemērot dienesta pagarinājumu. Uz to norāda likumdevēja lietotais vārds „var". Ar to apzīmē iestādes rīcības brīvību.

Ievērojot minēto, kā arī pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 103.panta pirmo daļu un Augstākās tiesas 2010.gada 17.marta spriedumā lietā Nr.SKA-237/2010 ietvertajām atziņām, konkrētajā lietā ir jānoskaidro lietas būtiskie apstākļi, to, kādu svaru tiem ir piešķīrusi iestāde un vai iestāde ir pareizi izmantojusi rīcības brīvību, nepagarinot pieteicēja dienesta laiku.

[5.2] No lietas materiāliem redzams, ka pieteicējam piemīt fiziskās spējas pildīt dienestu – 2012.gada 11.jūnijā pieteicējs ir nokārtojis vispārējās fiziskās sagatavotības normatīvus. Pieteicējam ir arī atbilstošs veselības stāvoklis, lai pildītu dienestu, to apliecina 2013.gada 6.marta atzinums. Lietas materiālos ir arī 2013.gada 11.februāra pieteicēja profesionālās darbības novērtējums. No tā redzams, ka pieteicēja darbam novērtējumu ir devis pats pieteicējs (kā pašnovērtējumu), pieteicēja darbu ir vērtējis tiešais vadītājs A.Grišins un vērtēšanas komisija, kas sastāvēja no pieciem locekļiem. Pats pieteicējs ir atzinis, ka tam ir nepieciešams attīstīt iemaņas personāla vadības jautājumos. Tiešais priekšnieks A.Grišins ir uzskatījis, ka pieteicējam ir jāpastiprina iecirkņa darba kontrole un jāpaaugstina disciplīnas līmenis. Lai to sasniegtu, pieteicējs uzskata, ka tam ir jāattīsta personāla vadības prasmes un iemaņas, un tiešais priekšnieks uzskata, ka pieteicējam ir jāpiedalās kvalifikācijas celšanas kursos. No novērtējuma secināms, ka pieteicējs var turpināt strādāt ieņemamajā amatā (Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Jūrmalas iecirkņa priekšnieka amatā), tomēr ir nepieciešami uzlabojumi.

[5.3] Valsts policijas priekšnieks 2012.gada 28.decembrī saņēma pieteicēja iesniegumu, ar kuru pieteicējs lūdza pagarināt dienesta termiņu sakarā ar to, ka esošais pagarinājums beidzās 2013.gada 31.martā. Tātad pats pieteicējs uzskatīja, ka viņš ir piemērots turpmāk ieņemt amatu dienestā.

Valsts policijas priekšnieks lēmuma pieņemšanā ir balstījies uz pieteicēja tiešā priekšnieka A.Grišina 2013.gada 18.marta viedokli – ieteikumu. No šī ieteikuma izriet, ka nav atbalstāma pieteicēja atkārtota dienesta laika pagarināšana iekšlietu iestādēs. Pieteicēja spējas un īpašības – darba organizācija un efektivitāte, taktika, inovatīvu risinājumu meklēšana, sadarbība ar sabiedrību – nav tādas, kā dēļ būtu atbalstāma pieteicēja atkārtota dienesta laika pagarināšana iekšlietu iestādēs. A.Grišins arī tiesas sēdē apstiprināja, ka viņa viedokli neviens nav iespaidojis. Nav noliedzams, ka pieteicējs ir sadarbojies ar pašvaldību, taču sadarbība ir bijusi nepietiekama. Lai realizētu amatam piemērota priekšnieka vīziju, ir nepieciešams jauns cilvēks. Savukārt pieteicējam ir pensionēšanās vecums, viņa dzīves un darba ritms pakāpeniski krīt. A.Grišins jau savlaicīgi tika informējis pieteicēju, ka nav gatavs atbalstīt viņa dienesta pagarināšanu Jūrmalas iecirknī un piedāvājis darbu uz 1-2 gadiem Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Ziemeļu iecirknī (turpmāk arī – Ziemeļu iecirknī). Taču pieteicējs no šī piedāvājuma atteicies.

Izvērtējot norādīto, konstatējams, ka Valsts policija nav konstatējusi kādas pieteicēja īpašas spējas, kā dēļ būtu nepieciešamas pagarināt pieteicēja dienesta laiku. Turklāt pieteicēja tiešais priekšnieks A.Grišins izskaidroja savus apsvērumus par pieteicēja ieguldījumu dienestā un turpmāku nepieciešamību pieteicējam uzticēt amatu. A.Grišina skaidrojums ir saprotams, loģisks un atbilst dzīvē gūtajiem novērojumiem.

Konstatējams arī, ka pieteicējs dienējis Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādē no 1983.gada 5.augusta līdz 1992.gada 6.jūlijam un no 2000.gada 18.septembra līdz 2013.gada 3.maijam. Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Jūrmalas iecirkņa priekšnieka amatu ieņēma no 2009.gada 1.septembra. Tātad pieteicējam bija iespēja ilgākā laika posmā Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs demonstrēt savas spējas un īpašības, kas var noderēt dienesta darba uzlabošanai. A.Grišins atzinis, ka jau ilgstoši bija vērojis pieteicēju, lai nonāktu pie secinājuma par nepieciešamību pagarināt dienesta laiku. Tātad A.Grišins pie sava viedokļa ir nonācis ilgstošu apsvērumu ceļā, turklāt neviens viņu nav ietekmējis. Līdz ar to nav konstatējams, ka A.Grišina viedoklis ir tikai formāls. Savukārt tas, ka abas puses ir paudušas gribu turpināt dienesta attiecības, neizriet nedz no Lēmuma, nedz no lietas materiāliem.

[5.4] Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Jūrmalas iecirkņa štatu sarakstā norādītas neaizpildītās vietas uz 2013.gada 28.martu. Jūrmalas iecirknī uz 2013.gada 28.martu bijušas apstiprinātas 84 štata vietas, no kurām vakantas bijušas 3. Aplūkojot pārskatu par kadru mainību Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Jūrmalas iecirknī laika posmā no 2012.gada 27.marta līdz 2013.gada 28.martam, secināms, ka Jūrmalas iecirknī nav vērojama augsta kadru mainība. No tā izriet, ka Jūrmalas iecirknī nav tāda kritiska situācija ar vakantajām amata vietām un kadru trūkums, kā dēļ pieteicēja palikšana dienestā būtu risinājums tam, lai vispār nodrošinātu iecirkņa darbu.

[5.5] Lietā nav pamata piemērot lietā Nr.A42654808 izdarītos secinājumus, ņemot vērā, ka lietas faktiskie

apstākļi ir atšķirīgi no konkrētajā lietā apskatītajiem.

[5.6] Tā kā valsts rīcības attaisnojums tiek atspoguļots pamatojumā, tad patvaļas aizlieguma princips ir cieši saistīts ar pamatojuma principu. Lēmumā ir pamatoti un norādīti tā motīvi, ir izskaidrots, kāpēc pieteicējam ir atteikts pagarināt dienesta laiku, un ir norādītas tās tiesību normas, uz kurām iestāde ir balstījusies.

[5.7] Veidam, kā iestāde aizpilda vakanto Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Jūrmalas iecirkņa priekšnieka amata vietu, nav izšķirošas nozīmes. Tas ir iestādes darba organizācijas un resursu izmantošanas jautājums nosprausto mērķu sasniegšanai, ko iestāde veic tās rīcības brīvības ietvaros. Tiesa nesaskata, ka šajā jautājumā iestāde būtu rīkojusies nepareizi.

[5.8] Lēmumā pareizi atzīts, ka Valsts policijai nebija tiesības pagarināt pieteicēja atrašanos dienestā no 2013.gada 30.marta līdz 2013.gada 3.maijam tikai tamdēļ, lai pabeigtu pieteicēja lūguma izskatīšanu. Šāda dienesta laika pagarinājuma argumentēšana neatbilst Dienesta gaitas likuma 46.panta otrās daļas nosacījumiem. Tomēr pieteicēja atvaļināšana no dienesta ar 2013.gada 3.maiju neietekmē apstrīdēto lēmumu pēc būtības.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 13.septembra spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, to pamatojot ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[6.1] Pirmās instances tiesa pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 14.[1]pantā nostiprināto procesuālā taisnīguma principu, liedzot pieteicējam tiesas sēdē uzdot jautājumus Valsts policijas pārstāvim un lieciniekam A.Grišinam. No protokola izriet, ka jautājumi uzdošana liegta, jo uzdotie jautājumi bijuši pārāk „tendenciozi". Tāpat saskatāms šī principa pārkāpums, jo tiesa nav pieprasījusi no iestādes informāciju par statistiku, kāda ir iestādes lēmumiem jautājumā par dienesta laika pagarināšanu citām personām.

[6.2] Lai jēdzienu „dienesta nepieciešamība" piepildītu ar tā saturu, ir jāpārliecinās, ka cita persona dienestu pildīs labāk par pieteicēju. Pēc šī brīža Valsts policijas darbībām (vairākiem neveiksmīgiem mēģinājumiem pieteicēja amata vietu uzticēt kādam citam) nav konstatējams, ka cita persona būtu pildījusi pieteicēja amatu labāk vai efektīvāk, kas norādīti kā iemesli pieteicēja dienesta gaitas nepagarināšanai. Dienesta nepieciešamība nevar tikt pārbaudīta pēc vispārīgiem un formāliem apgalvojumiem par pārmaiņu nepieciešamību, kā arī pēc A.Grišina piesauktās personīgās pārliecības un vīzijas. Šajā gadījumā nevis dienesta nepieciešamība noteica Lēmuma pieņemšanu, bet gan Lēmums radīja dienesta nepieciešamību – atrast citu personu Jūrmalas iecirkņa priekšnieka amatam.

[6.3] Pirmās instances tiesa kļūdaini konstatējusi, ka lietā Nr.A42654808 un konkrētajā lietā atšķiras faktiskie apstākļi. Pieteicēja ieskatā arī šajā lietā ir piemērojama atziņa, ka visas personas, kurām pagarināms dienesta laiks, atrodas salīdzināmos apstākļos.

[6.4] Pieteicējam 2012.gada nogalē izteikts piedāvājums vadīt Ziemeļu iecirkni. Pieteicēja ieskatā, pamatojoties uz Dienesta gaitas likuma 12.panta pirmās daļas 1.punktu, otro daļu un septīto daļu, piedāvājums bija realizējams arī bez pieteicēja piekrišanas. Turklāt apstāklis, ka iestāde ir pārliecināta par pieteicēja spēju vadīt citu iecirkni, izslēdz pieteicēja atvaļināšanu no dienesta.

[6.5] Pirmās instances tiesa spriedumā norādījusi, ka Valsts policija nav konstatējusi kādas pieteicēja īpašas spējas, kā dēļ būtu nepieciešams pagarināt pieteicēja dienesta laiku. Taču Dienesta gaitas likuma 46.panta otrā daļa neparedz „īpašu spēju" konstatāciju kā priekšnoteikumu dienesta laika pagarināšanai.

[6.6] Nav pamatots arguments, ka Lēmumu pēc būtības neietekmē tajā iekļautais dienesta laika pagarinājums. Tas izriet no tiesiskās paļāvības principa. Saskaņā ar šo principu pieteicējam nevar tikt liegtas tiesības pieprasīt dienesta laika pagarināšanu saskaņā ar Valsts policijas 2009.gada 12.maija

noteikumu Nr.7 „Kārtība, kādā Valsts policijā organizē dienesta laika pagarināšanu” 5.punktu.

[7] Paskaidrojumā par apelācijas sūdzību Valsts policija norādījusi, ka neatzīst to un lūdz noraidīt, pamatojoties uz lietā sniegtajiem paskaidrojumiem. Pirmās instances tiesas spriedums atzīstams par pamatotu un tajā ietvertā argumentācija par pietiekamu. Pirmās instances tiesa pareizi piemērojusi un interpretējusi lietā piemērojamās materiālo un procesuālo tiesību normas. Papildus norādīts turpmāk minētais.

[7.1] Laika periodā no 2012.gada 30.marta līdz 2013.gada 12.decembrim (paskaidrojuma par apelācijas sūdzību sniegšanas brīdim) Valsts policijā dienests pagarināts 111 personām. Šo personu vecuma sadalījums dienesta laika pagarināšanas brīdī bija šāds: 50 gadi – 79 amatpersonām, 51 gads – trīs amatpersonām, 52 gadi – septiņām amatpersonām, 53 gadi – astoņām amatpersonām, 54 gadi – sešām amatpersonām, 55 gadi – septiņām amatpersonām, 56 gadi – vienai amatpersonai.

[7.2] Laika periodā no 2012.gada 30.marta līdz paskaidrojuma par apelācijas sūdzību sniegšanas brīdim Valsts policijā saskaņā ar Dienesta gaitas likuma 47.panta pirmās daļas 9.punktu tika atvaļinātas 143 personas. Šo personu sadalījums bija šāds: 50 gadi – 94 amatpersonām, 51 gads – 17 amatpersonām, 52 gadi – 14 amatpersonām, 53 gadi – piecām amatpersonām, 54 gadi – trīs amatpersonām, 55 gadi – sešām amatpersonām, 58 gadi – divām amatpersonām, 59 gadi – vienai amatpersonai, 60 gadi – vienai amatpersonai.

[7.3] Iepriekš norādītajā laika periodā Valsts policijā ar iesniegumu par dienesta laika pagarināšanu vērsās 113 personas. No šīm personām dienesta laiku tika atteikts pagarināt divām personām. Dienesta laiks kopumā pagarināts 111 personām, no tiem 52 personas dienesta pienākumus veica Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes struktūrvienībās, 59 personas dienesta pienākumus veica citas Valsts policijas struktūrvienībās. Uz paskaidrojuma sniegšanas brīdi Valsts policijas struktūrvienībās kopējais vakanču skaits sastāda 775 brīvas vietas.

[8] Iekšlietu ministrija paskaidrojumā par apelācijas sūdzību norādījusi turpmāk minētos argumentus.

[8.1] Pieteicējs nav norādījis argumentus, kas radītu pamatotas šaubas par tiesas objektivitāti. Savukārt attiecībā uz jautājumu uzdošanu, norādāms, ka saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 225.panta pirmo daļu tiesa noraida jautājumus, kuri neattiecas uz lietu.

[8.2] Pirmās instances tiesas spriedums ir tiesisks un pamatots, tajā norādīti apsvērumi, kas bija par pamatu tiesas atzinumam par pieteicēja pieteikumā ietverto motīvu noraidīšanu.

[8.3] Pirmās instances tiesa spriedumā ir noskaidrojusi, vai bija dienesta nepieciešamība dienesta laika pagarināšanai pieteicējam.

[8.4] Nav pamatots pieteicēja arguments, ka visas personas, par kurām ir jāizlemj jautājums par dienesta laika pagarināšanu, atrodas salīdzināmos apstākļos. Lietā nav piemērojamas Augstākās tiesas 2010.gada 17.marta spriedumā SKA-237/2010 izteiktās atziņas, jo šajā lietā faktiskie apstākļi ir atšķirīgi no tiem, kas konstatējami konkrētajā lietā.

[8.5] Iestādes rīcības brīvība, lemjot par jautājumu pagarināt dienesta laiku, ir ļoti plaša. Nepieciešamība dienestam ir atklātais tiesību jēdziens, kas iestādei jāpiepilda ar saturu. Līdz ar to iestādei katru konkrēto gadījumu jāvērtē atsevišķi, ņemot vērā konkrētās personas spējas un īpašības. Iestādei ar rīcības brīvību ir piešķirtas tiesības izvērtēt, vai efektīvas valsts pārvaldes uzdevumu realizācijai un dienesta funkciju efektīvai nodrošināšanai ir nepieciešams piemērot Dienesta gaitas likuma 46.pantā noteikto izņēmumu. Pieteicējam nav subjektīvu tiesību prasīt, lai iestāde bez jebkādiem nosacījumiem pagarina dienesta laiku.

[9] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[10] Rakstveida procesā pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība ir nepamatota un pieteikums ir noraidāms.

[11] Apgabaltiesa atzīst, ka Administratīvā rajona tiesa spriedumā ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un tās spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pietiekams. Līdz ar to apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas Administratīvās rajona tiesas sprieduma motivācijai un atkārtoti tos pašus argumentus nenorāda.

[12] Papildus par apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem norādāms turpmāk minētais.

[12.1] Apgabaltiesa nepiekrīt apelācijas sūdzībā norādītajam, ka dienesta nepieciešamība pagarināt dienesta laiku nepastāv tikai tad, ja kāda cita persona dienestu pildīs labāk par pieteicēju.

Dienesta gaitas likuma 47.panta pirmās daļas 9.punkts noteic, ka amatpersonu atvaļina no dienesta, sasniedzot likuma 46.pantā noteikto vecumu. Šī likuma 46.panta pirmā daļa paredz, ka amatpersona var dienēt līdz 50 gadu vecuma sasniegšanai. Savukārt šī panta otrā daļa noteic, ka, ņemot vērā dienesta nepieciešamību, amatpersonas fiziskās un profesionālās spējas, kā arī veselības stāvokli, iestādes vadītājs amatpersonai var pagarināt dienesta laiku ne ilgāk kā līdz 60 gadu vecuma sasniegšanai.

Tas nozīmē, ka iestādei ir rīcības brīvība, lemjot par to, vai persona pēc 50 gadu vecuma sasniegšanas ir paturama dienestā. Noteikta vecuma sasniegšana ir apstāklis, kas pats par sevi dod iespēju dienesta attiecības izbeigt, ja vien iestāde nesaskata konkrētajā gadījumā pieļaujamību (personas spējas) un nepieciešamību dienesta attiecību turpināšanai (*sk. Augstākās tiesas 2010.gada 17.marta spriedumu lietā Nr.SKA?237/2010 8.punktu*).

Ņemot vērā minēto, secināms, ka noteikta vecuma sasniegšana pati par sevi ir pietiekams pamats amatpersonas atvaļināšanai no dienesta. Savukārt iespēja pagarināt dienesta laiku ir noteikta kā izņēmums. Līdz ar to apgabaltiesa secina, ka ir jākonstatē īpaši apstākļi, kas liecina par dienesta nepieciešamību pagarināt dienesta laiku, nevis ir jākonstatē īpaši apstākļi tam, lai nepagarinātu dienesta laiku. Līdz ar to nebija nepieciešams konstatēt, ka kāda cita persona dienestu pildīs labāk par pieteicēju, lai pieņemtu lēmumu nepagarināt dienesta laiku.

[12.2] Apgabaltiesas ieskatā par dienesta nepieciešamību var liecināt, piemēram, tas, ka personai piemīt kādas īpašas spējas vai prasmes, kas ir nepieciešamas dienestam, vai arī vispārējā situācija dienestā ir tāda, ka nav iespējams aizpildīt vakantās amata vietas, jo personas uz tām nepiesakās. Izskatāmajā gadījumā Valsts policija šādas īpašas spējas nav konstatējusi un arī pieteicējs uz tādām nav norādījis. Šajā gadījumā ir jāņem vērā arī tas, ka pieteicējs ieņēma Jūrmalas iecirkņa priekšnieka amatu un nav pamata uzskatīt, ka dienestā nav citu personu, kuras gribētu ieņemt šo amatu. Līdz ar to pieteicēja situācija saistībā ar dienesta laika pagarināšanu būtiski atšķiras no tādu personu situācijām, kuras neieņem priekšnieka amatu.

[12.3] Apgabaltiesa arī piekrīt pirmās instances tiesai, ka par dienesta nepieciešamību neliecina tas, ka pieteicēja ieņemtajā amatā uzreiz pēc pieteicēja atvaļināšanas nav apstiprināta cita persona. Iestādei ir rīcības brīvība lemt par veidu, kā izvērtēt kandidāta piemērotību šim amatam.

[12.4] Apgabaltiesas ieskatā arī tas, ka pieteicējam tika piedāvāts vadīt Ziemeļu iecirkni, neliecina par to, ka iestāde ir pieļāvusi kļūdu rīcības brīvības izmantošanā, lemjot par dienesta laika pagarināšanu pieteicējam. No lietas materiāliem izriet, ka iestāde pieļāva, ka varētu pastāvēt nepieciešamība pieteicējam turpināt dienestu Ziemeļu iecirknī. Taču pieteicējs atteicās no šī piedāvājuma. Apgabaltiesa piekrīt pieteicējam, ka iestāde var pārcelt amatpersonu citā amatā arī bez amatpersonas piekrišanas. Tomēr apgabaltiesas ieskatā iestāde var piešķirt nozīmi tam, vai persona vēlas turpināt dienestu citā amatā. Iestāde var uzskatīt par būtisku to, lai attiecīgo iecirkni vadītu personas, kura ne tikai vispārīgi varētu būt spējīga to vadīt, bet kura ir arī ieinteresēta to vadīt, it īpaši ņemot vērā attiecīgajā iecirknī esošās problēmas.

Ņemot vērā minēto, iestādes secinājums, ka nepastāv dienesta nepieciešamība pagarināt pieteicējam dienesta laiku, ja pieteicējs pats nevēlas turpināt dienestu citā iecirknī, nav patvaļīgs.

[12.5] Pirmās instances tiesa pamatoti atzina, ka lietā Nr.A42654808 ir atšķirīgi faktiskie apstākļi no tiem, kas pastāv izskatāmajā lietā. Administratīvajā lietā Nr.A42654808 personai netika pagarināts dienesta laiks, kā pamatojumu norādot to, ka viņa amata vieta ir nepieciešama tam, lai tajā ieceltu koledžas absolventu. Līdz ar to šajā lietā bija pamats izvērtēt gan to, vai nav citu līdzīgu vakantu amatu, kuros varēja iecelt koledžas absolventu, gan arī to, vai kādai amatpersonai, kas ieņēma līdzīgu amatu dienesta laiks netika pagarināts. Izskatāmajā lietā kā pamatojums nav norādīta nepieciešamība attiecīgajā amatā iecelt kādu konkrētu personu. Līdz ar to nav arī iespējams izvērtēt, vai šo citu peronu nevarēja iecelt citā amatā.

Turklāt Dienesta gaitas likuma 46. panta otrā daļa dod iestādei izvērtēt plašu apstākļu kopumu katrā konkrētā gadījumā, izsverot attiecīgās personas nepieciešamību attiecīgajā amatā, struktūrvienībā, kā arī iestādē vispār *(sk. Augstākās tiesas 2010.gada 17.marta spriedumu lietā Nr.SKA 237/2010 8.punktu)*. Šāds izvērtējums vienmēr būs individuāls, saistīts ar konkrētajiem apstākļiem. Izskatāmajā gadījumā iestāde ir pamatojusi, kāpēc pieteicējs nav nepieciešams Jūrmalas iecirknī. Šis pamatojums ir racionāls, un to apstiprina arī lietā esošie materiāli. Savukārt attiecībā uz pieteicēja nepieciešamību iestādē kopumā būtiski ir tas, ka pieteicējs pats nav vēlējies turpināt dienestu citā iecirknī. Līdz ar to nav arī nozīmes tam, ka atbilstoši Valsts policijas sniegtajai informācijai dienesta laika pagarināšana laikā no 2012.gada 30.marta līdz 2013.gada 12.decembrim atteikta tikai divām personām. Turklāt, kā norādījusi Valsts policija, tad parasti iemesls tam, kāpēc dienesta laiks tiek pagarināts, ir saistīts ar iespējas došanu amatpersonai iegūt izdienas pensijai nepieciešamo stāžu. Pieteicēja gadījumā šāds apstāklis nepastāv.

[12.6] Pieteicējs apelācijas sūdzībā izteicis neapmierinātību ar pirmās instances tiesas rīcību tiesas sēdē, liedzot iespēju pieteicējam uzdot jautājumus Valsts policijas pārstāvim un lieciniekam. Apgabaltiesa šim pieteicēja argumentam nepiekrīt. Iepazīstoties ar pirmās instances tiesas sēdes protokolu, apgabaltiesa konstatē, ka pirmās instances tiesa atsevišķus pieteicēja uzdotos jautājumus noraidījusi, jo pieteicējs atkārtoti centies uzdot jautājumu, uz kuru jau ir sniegta atbilde, vai arī ar jautājumu lieciniekam lūgts liecināt par tiesiskajiem apstākļiem lietā. Turklāt apgabaltiesas ieskatā, ja pieteicējs nebija apmierināts ar tiesas sēdes norisi un uzskatīja, ka pirmās instances tiesas sēdes protokolā pieteicēja teiktais atspoguļots nepareizi, pieteicējam bija tiesības iesniegt piezīmes pie protokola saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 139.panta pirmo daļu.

[12.7] Apgabaltiesa norāda, ka nav nozīmes tam, ka pieteicējam sākotnēji dienesta laiks tika pagarināts par trīs gadiem – līdz 2013.gada 30.martam, bet pēc tam dienests turpinājās līdz 2013.gada 3.maijam, kad pieteicējs tika atvaļināts. Tas, ka pieteicējam dienesta laiks vienreiz ir pagarināts, nevar radīt viņam subjektīvas tiesības arī uz turpmāku dienesta laika pagarināšanu. Arī tas, ka pieteicējam dienests faktiski turpinājās līdz 2013.gada 3.maijam, nevarēja radīt ne subjektīvas tiesības, ne paļāvību uz to, ka dienesta laiks tiks pagarināts līdz 60 gadu vecuma sasniegšanai. Šādu paļāvību varētu radīt tikai konkrēts iestādes apsolījums pagarināt dienesta laiku uz attiecīgo laika periodu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. B/ pieteikumu par Iekšlietu ministrijas 2013.gada 22.maija lēmuma Nr.1-66/31 „Par apstrīdēto administratīvo aktu (Valsts policijas 2013.gada 28.marta lēmumu Nr.127)" atcelšanu un pienākuma uzlikšanu Valsts policijai viena mēneša laikā izdot jaunu administratīvo aktu, ņemot vērā spriedumā konstatētos faktus un to juridisko vērtējumu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente A.Kovaļevska *(paraksts)*

Tiesnese S.Kanenberga *(paraksts)*

Tiesnese U.Mihailova *(paraksts)*

NORAKSTS PAREIZS

Administratīvās apgabaltiesas

tiesnese_____A.Kovaļevska

Rīgā 2014.gada 26.februārī